

**Inventering av groddjurshabitat, Östanbyn 14:26
Sandvikens kommun**

Naturföretaget 2023

Försättsblad: Tjärnen norr om detaljplanområdet
Inventering och foto: Anna-Lotta Hellqvist
Rapport: Anna-Lotta Hellqvist
Kartor: Sara Lundkvist
Kvalitetsgranskning: Sara Lundkvist
Datum rapport: 2023-11-13
Version: 3

Kontaktperson för denna rapport: Anna-Lotta Hellqvist, anna-lotta@naturforetaget.se, 073-086 4024

Naturföretaget
Vaksalagatan 6
753 20 Uppsala
info@naturforetaget.se
Kartor publicerade med tillstånd av ESRI

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Metodik	5
Inventering av groddjurshabitat	5
Datainsamling	5
Osäkerhet i bedömningen	5
Beskrivning av området	5
Resultat	6
Slutsats/Diskussion	8
Källor	9
Litteratur	9

Sammanfattning

I juni 2023 utförde Naturföretaget en naturvärdesinventering (NVI) på en del av fastigheten Östanbyn 14:26, Sandvikens kommun inför en detaljplanering av området. I artuttaget från Artportalen som gjordes vid förstudien noterades fynd av vanlig groda (*Rana temporaria*) utanför inventeringsområdet i anslutning till en liten tjärn. För att säkerställa att inga värdefulla strukturer för groddjur förstörs vid den framtida exploateringen gjordes därför en kompletterande inventering av groddjurshabitat i och omkring detaljplanområdet.

Vid inventeringen hittades inga lämpliga groddjurshabitat eller övervintringsplatser inom detaljplanområdet. Utöver den stenvägg som noterats både i NVI och den arkeologiska undersökningen hittades två potentiella övervintringsplatser i form av stenrösen utanför detaljplanområdet. Dessa tre strukturer samt tjärnen kan anses vara de viktigaste strukturerna för alla potentiella groddjur i närområdet, ingen av dessa påverkas av detaljplanens genomförande.

Bakgrund

I juni 2023 utförde Naturföretaget en naturvärdesinventering (NVI) på en del av fastigheten Östanbyn 14:26 inför en detaljplanering av området. I artuttaget från Artportalen som gjordes i förstudien noterades fynd av vanlig groda (*Rana temporaria*) strax utanför inventeringsområdet i anslutning till en liten tjärn. För att säkerställa att inga värdefulla strukturer för groddjur förstörs vid exploateringen har därför en kompletterande inventering av groddjurshabitat gjorts i och omkring detaljplanområdet den 1 november 2023.

Groddjur lever största delen av året på land, där de letar föda och även vilar och övervintrar. De övervintrar på frostfria ställen under till exempel stockar, stenar och grova trädrötter eller i stenhögar och andra håligheter. På våren söker sig de köns mogna djuren till lämpliga dammar eller andra vattensamlingar där de kan para sig och lägga rom. De vuxna djuren återvänder ofta till samma lekvatten varje år medan de yngre djuren ofta sprider sig till nya, fiskfria lekvatten (SLU Artdatabanken, 2023). Viktiga strukturer för groddjur är därför givetvis permanenta vattensamlingar men det ska även finnas tillgång till frostfria övervintringsplatser inom vandringsavstånd från lekvatten och sommarhabitat.

Strukturer som bör sparas för att gynna groddjuren är därför öppna vattensamlingar samt stenrösen eller vedhögar i närheten av dessa, gamla stenmurar och odlingsrösen är också vanliga övervintringsplatser. Det ska heller inte finnas några vandringshinder som till exempel trafikerade vägar mellan vattnet och övervintringsplatserna.

I förstudien inför naturvärdesinventeringen noterades ett fynd av vanlig groda i närheten av tjärnen norr om detaljplanområdet. Fyndet gjordes vid en kartläggning av större vattensalamander (*Triturus cristatus*) i Sandviken, Hofors och Ockelbo som utfördes av Calluna år 2021. Inventeringen utfördes då enligt Naturvårdsverkets manual *Inventering och övervakning av större vattensalamander* (Malmgren m.fl. 2005), det vill säga i april-maj och den inventeringsmetoden var kvällstid med stark lampa, uppföljt av flaskfällor om inga salamandrar hittades vid första besöket.

Vid Callunas besök vid tjärnen påträffades ingen större vattensalamander eller andra groddjur än den enstaka individ av vanlig groda som dök upp i förstudien inför Naturföretagets NVI. Den närmaste lokalen med större vattensalamander var norr om Östanbyn, på Högbo golfklubb. Den grundliga metoden med både lamp- och fällinventering borde ha givit bättre resultat om det fanns gott om groddjur i tjärnen.

Metodik

Inventering av groddjurshabitat

Utifrån ovanstående kriterier genomfördes hela detaljplanområdet samt de närmaste omgivningarna utanför detta med fokus på skogsområdena norr och direkt söder om tjärnen. Alla potentiella övervintringsplatser för groddjur fotograferades och noterades med GPS-punkt i appen Fieldmaps.

Datansamling

Insamlade fältuppgifter registreras med hjälp av appen Fieldmaps for ArcGIS i surfplatta, med ortofoto som bakgrund. Polygoner, punkter och linjer ritas in i appen, och synkroniseras direkt in i ArcGIS. Registrerat data kan sedan tas ut från ArcGIS i olika format, t.ex. som shapefiler. Noggrannheten är ca 5-10 m. Det koordinatsystem som används är Sweref 99 TM.

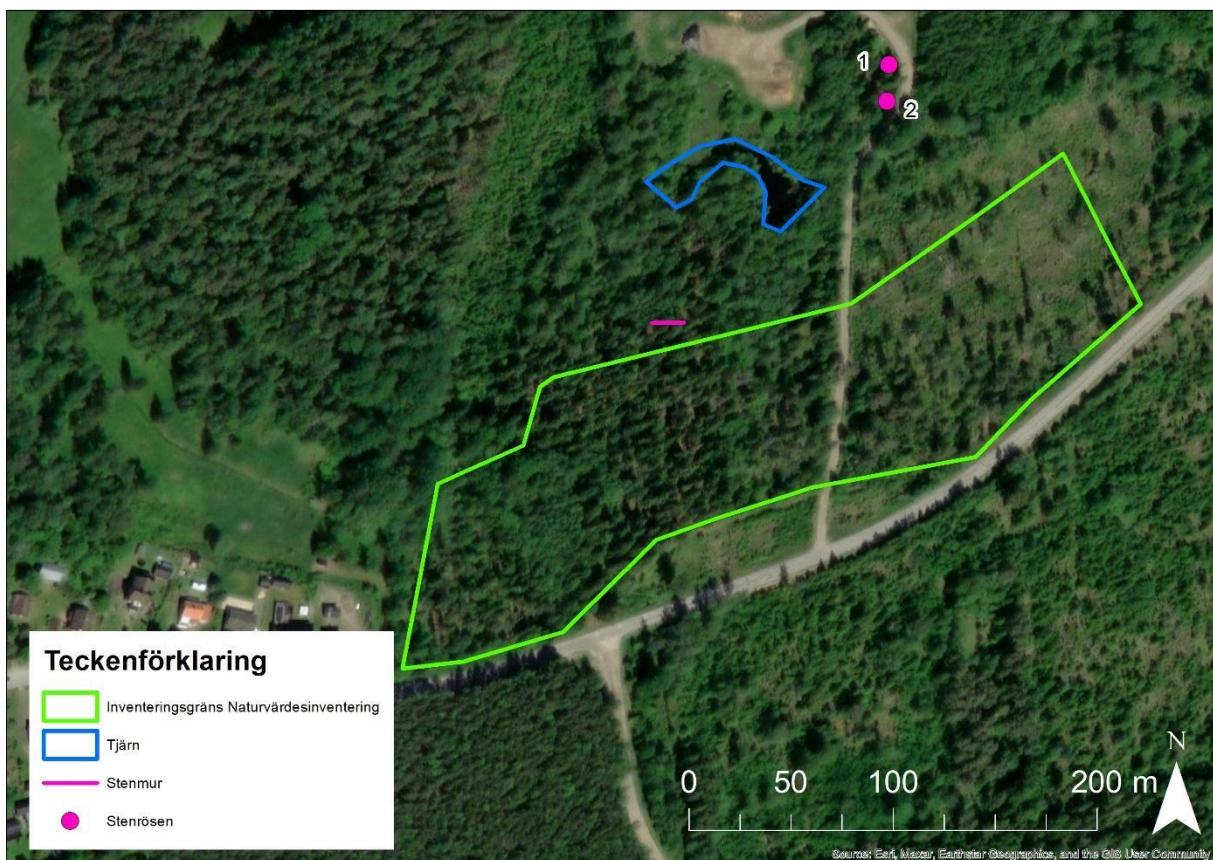
Osäkerhet i bedömningen

Vid inventeringstillfället var marken snötäckt, detta kan ha dolt vissa strukturer i miljön. Det bedöms dock som osannolikt då de strukturer som eftersöks är stora vilket utesluter att dessa skulle ha missats.

Snön var som djupast på öppna ytor, i de skogsområden som undersöktes var snötäcket som mest ca 10 cm djupt.

Beskrivning av området

Det inventerade området är ett cirka 3,5 hektar stort skogsområde och ansluter i väst till samhället Östanbyn längs Högtorpsvägen. I och omkring området finns mestadels brukad barrskog i olika åldrar och det inventerade området är helt och hållet påverkat av skogsbruk. I områdets västra del finns en 50–60-årig gallrad granskog och yngre gallrad lövskog på dikad mark. Stora delar i öst har nyligen avverkats och kvar står enstaka äldre solitära träd tillsammans med ett stort lövuppslag. Angränsandes mot vägen i söder finns en cykel-/snöskoterled och i norr finns en tjärn och något sank mark. Rakt igenom området, från söder till norr, går en grusväg till ett grusupplag och några containrar. I norr, cirka 50 meter ifrån området, finns en tjärn. Norr och väster om denna tjärn fortsätter barrskogsområden i olika åldrar.

Figur 1. Översiktskarta som visar tjärnen, stenmuren och stenrösen i förhållande till detaljplanområdet.

Resultat

Inom detaljplanområdet hittades inga större stenrösen eller andra lämpliga övervintringsplatser för groddjur. Det fanns steniga skogspartier i och omkring detaljplanområdet men inget tillräckligt stort eller högt för att kunna anses vara ett lämpligt övervintringshabitat för groddjur. Det fanns inga permanenta vattensamlingar som skulle kunna tjäna som lekvatten för groddjur inom området.

Strax norr om området, mellan gränsen för inventeringsområdet och tjärnen finns en liten stenmur som både noterades i den arkeologiska rapporten samt togs upp som ett värdelement i naturvärdesinventeringen (figur 2). Vid grusvägen och grusplanen, i höjd med tjärnen, fanns de enda större stenrösen med potential att vara övervintringsplatser för groddjur (Figur 3 och 4).

Även stenrösen ligger utanför detaljplanområdet och kommer inte att påverkas av bygget. De två röjningsrösen på ömse sidor om grusvägen (nr 4 och 5 på den arkeologiska kartan) som utpekats i den arkeologiska bedömningen besöktes men avfärdades som potentiella övervintringsmiljöer då stenarna är för få och för utspridda.

Figur 2. Stenmuren norr om inventeringsområdet.

Figur 3. Stenröse 1 vid grusvägen som genomkorsar området.

Figur 4. Stenröse 2 vid grusplanen intill vägen.

Slutsats/Diskussion

Vi kan utgå ifrån att groddjur nyttjar tjärnen norr om inventeringsområdet i någon mån, och då troligtvis som lekvatten. Detaljplanområdet innehåller dock inga särskilda strukturer som är viktiga för groddjur och troligtvis föredrar de andra lokaler för övervintring och födosök. De groddjurshabitat och viktiga strukturer som finns i Östanbyområdet finns utanför detaljplanområdet. Det planerade bygget skapar inga vandringshinder till tjärnen för de groddjur som potentiellt övervintrar i de utpekade strukturerna. Om stenvallen, de två stenrösen samt tjärnen i sig förblir intakta ser vi inte att groddjurens bevarandestatus påverkas negativt vare sig lokalt eller regionalt.

Då groddjur är fridlysta är det inte fel att stötta de lokala populationerna genom att skapa habitat som gynnar dem även om inga kompensationsåtgärder i detta fall krävs. Genom att till exempel skapa faunadepåer inom detaljplanområdet kan de lokala groddjurspopulationerna stöttas och tjärnens värde stärkas som ett fint groddjurshabitat i området.

Källor

Litteratur

Artdatabanken 2023. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2005. Inventering och övervakning av större vattensalamander (*Triturus cristatus*). J. Malmgren m.fl.

Calluna AB 2021. Kartläggning av större vattensalamander 2021 i kommunerna Sandviken, Hofors och Ockelbo. D. Segerlind.